

2024_Anul TRIBUNA 140 (IX): tipuri contemporane, Pițigoii?

- răutatea e sarea și piperul vieții ... - dacă scriai vre-o carte, îți cresceau peri albi? - substantivule! - cine li-a fost nașul?

The image is a composite of two parts. The top part is a scan of a newspaper page from 1887. The page is titled 'Anul IV' and 'Sibiu, Sămbătă în 28 Februarie (12 Martie) 1887'. The main title is 'TRIBUNA' in large, bold letters. Below the title, it says 'Apare în fiecare zi de lucru'. There are sections for 'Abonamentele' (subscriptions) and 'Inserțiunile' (advertisements). The bottom part of the image is a modern promotional graphic. It features a yellow circle with the text 'Anul Tribuna 140' and '1884' and '2024'. To the right of the circle, there is a red banner with the text 'Tipuri contemporane, Pițigoii! răutatea e sarea și piperul vieții sociale? cestiunea înființării unui ziar cotidian!'. Below this, there is a blue banner with the text 'Ce sunt „Pițigoii” aceștia? Cine sunt ei? Cum au ajuns ei la rangul de „Pițigoii”? Cine li-a fost nașul? Dacă scriai vre-o carte, îți cresceau peri albi ... TRIBUNA și TRIBUNIȘTII'.

În paginile *Tribunei*, Ioan Slavici dezvăluie multe evenimente din culisele înființării cotidianului, exemplificare a zicalei: «**La toți ni-i greu, la unii tot mereu**». În „**Foița Tribunei**”, apărută în *Tribuna* nr. 47 (Sibiiu 28 februarie/ 12 martie 1887) apărea articolul „**Tipuri contemporane, Pițigoii**”. Reproducem articolul, semnat de chiar de scriitorul Ioan Slavici: «„**Tribuna**” e organul „**Pițigoilor**”. Eată un lucru, pe care Românii nu l-au știut până acum! Se înființează aici în Sibiiu un institut tipografic, care în timp foarte scurt umple lumea cu tipărituri românesci, și un ziar român cotidian, care străbate în cele mai largi cercuri, pune în emoțiune un întreg colț din împărăția aceasta și dă ultima impulsie pentru restabilirea unității noastre literare, ca Românii de aici să nu le pară străin felul de a vorbi și de a scrie al celor de peste Carpați, ear’ aceștia să nu se mai plângă, că li-e greu să cetească ceea-ce se scrie aici. Și Românii nu sciau, că toate aceste nise „**Pițigoii**” le-au făcut. Ce sânt „**Pițigoii**” aceștia? Cine sânt ei? Cum au ajuns ei la rangul de „**Pițigoii**”? Cine li-a fost nașul? Națiunea, posteritatea trebuie să o scie aceasta. Nașul „**Pițigoilor**” e dl Diamandi Manole, președintele comitetului de direcțiune al „**Institutului tipografic**”.

Ce sunt „Pițigoii” aceștia? Cine sunt ei? Cum au ajuns ei la rangul de „Pițigoii”? Cine li-a fost nașul?

Națiunea, posteritatea trebuie să o scie aceasta. Nașul „**Pițigoilor**” e dl Diamandi Manole, președintele comitetului de direcțiune al „**Institutului tipografic**”. Om cu inima deschisă, vorbăreț, darnic, totdeauna voios, cu deosebire accesibil pentru entusiasm, dl Diamandi Manole e fără îndoială una din cele mai simpatice figuri din societatea română dela noi. N’ar fi însă nici dl Manole ceea-ce este, dacă n’ar mai fi înzestrat pre lângă toate aceste și cu o mică dosă de răutate. Căci, în zadar! - **răutatea e sarea și piperul vieții sociale**. Când dl Diamandi Manole e de față, trebuie să bagi bine de seamă la tot ceea-ce faci ori zici, fiindcă e rău de gură acest bun prieten. Om cu multe experiențe făcut în practica vieții, mult umblat prin lume și cu deosebire bun observator, el te surprinde asupra celei mai mici slăbiciuni și-ți scoate adese-ori prin o singură vorbă nota caracteristică la iveală. Multă vreme profesorii nostri și în genere oamenii nostri cu pretențiuni de literați au avut slăbiciunea de a se perde în discuțiuni etimologice, când era vorba de lucruri practice. Dacă stai dar’ de vorbă cu cineva și te perzi

în teorii abstracte ori te abați dela obiect, dl Manole îți strigă: „*Haid - substantivule, - lasă-mă'n pace!*”.

Un „**substantiv**” e ori-și-ce om lipsit de bunul simț practic, dacă nu e din întâmplare profesor, căci profesorilor li se cuvine acest atribut de drept, ca titlu de onoare. Dacă cineva vorbește multe și nu face nimic, e lăudăros, cheltuitor preste măsură ori doritor de a părc mai mult decât ceea-ce este, dl Manole trece înainte strigând: „Aș'! flanflé!” și tot astfel înainte. - E rar omul, care se dă de gol în fața acestui observator, fără-ca să i-se scoată la iveală nota caracteristică. Tot în glumă, tot cu dragoste frățească, dar' cu o admirabilă precisiune, încât e destul să scii cum îi zice dl Diamandi Manole, vorbind în glumă, unui om oare-care, pentru ca să scii, care e cea mai caracteristică trăsătură în firea acelu om.

Ei bine! De ce „**Pițigoii**” sunt tocmai „**Pițigoi**”? Pițigoiul e, precum se scie, o pasăre mititică, sprintenă și neastâmpărată, care sboară mereu de ici până colo, scoțând nisce țipete ascuțite, se vîră prin toate găuricele și pișcă de ici și de colo câte ceva, pasărea, despre care se povestesc, că odinioară, când păsările voiau să-și aleagă rege, s'a ascuns sub aripa vulturului, ca el s'o ridice sus și apoi, după-ce se va fi obosit el, să sboare ea din puterile ei mai sus ca dînsul, altfel o ființă foarte drăgălașă, care nu supără pe nimeni. Sunt acum treisprezece ani, când se făceau pe aici pe la Sibiiu alegeri de metropolit, lumea era foarte agitată nu numai aici, ci pretutindenea, pe unde se află Români, - precum mi se spune, - chiar și la Blaj. În mijlocul acestei agitațiuni s'au ivit doi oameni, atunci cu treisprezece ani mai tineri ca acum, amândoi foarte mărunței, foarte sprinteni, foarte neastâmpărați, amândoi „călugărași”, amândoi crescuți sub aripile Metropolitului Șaguna și adăpostiți sub aripile Vicarului Popea, amândoi foarte zeloși agenți electorali, care se vîrau pretutindenea, unde se plănuia ceva, cum se vîră pițigoiul drăgălaș în bostanul cu semânțe.

„**Haid, pițigoilor! - dați-ne pace!** - li-a strigat odată dl Diamandi Manole”. și „Pițigoi” au și rămas, ba chiar partidul, din care făceau parte, a primit de aici înainte numirea de partid al „Pițigoilor”, adecă partidul, cu care merg cei doi „Pițigoi”.

În sfîrșit, alegerea s'a făcut, „cel mai vrednic dintre toți” s'a urcat în scaun și „Pițigoii” au rămas pe jos, dar' deocamdată tot sub aripa Vicarului Popea. Abia mai târziu au sburat unul după altul mai sus ceva. Astfel un timp oare-care tot se mai vorbea, așa în glumă, despre „partidul Pițigoilor” pus, tot în glumă, alătura cu „Clicașii” sau „Familia”. În timpul acesta se întorc aici la Sibiiu de la universitățile germane câțiva oameni tineri, întrați, ca mine, în curentul literar pornit de „**Junimea**” dela Iași și de aceea încă pe atunci amici ai mei. Este Dr. Daniil Barcianu, Ioan Bechnitz, Eugen Brote, Dimitrie Comșa, Simeon Popescu - și mai târziu alții ca Dr. Nicolae Maier, Dr. Ioan Crișian, - câțiva oameni, cari vreau să lucreze în direcțiunea indicată de „**Scoala de la Iași**” și se simt împedecați în lucrarea lor de luptele petrecute mai nainte în biserică și în viața politică, lupte, în a căror continuare nu vreau să se angajeze, fiindcă cu totul altele erau preocupățiunile lor. Trebuiau însă să-și caute un centru de lucrare literară și, foarte firesce, l-au căutat acolo, unde puteau să-l găsească, la „**Tipografia Archiepescană**” și la „**Telegraful Român**”, acolo, unde găsiu și pe oamenii, care lucraseră mai nainte ca dâșii pe terenul literar, pe Nicolae Popea, Nicolae Cristea, Zaharia Boiu, Ioan Popescu și alții. Începându-și lucrarea, acest mic grup de oameni tineri, preocupat numai de cestiuni literare, și-a păstrat totdeauna individualitatea și s'a ținut în rezervă față cu luptele ce se urmau în viața politică și în cea bisericească. El însă n'a putut să rămână nebăgat în seamă, căci trebuia neapărat să se alipească mai strâns de cei ce-l sprigineau și să se pună în conflict cu cei ce-l împedecau în lucrarea lui.

Încă acum zece, unsprezece ani acest grup discuta cu multă stăruință **cestiunea înființării unui ziar cotidian**, ca mijloc de înrîurire literară, și dl Nicolae Cristea, atunci redactor al „Telegrafului Român” și dl Ioan Bechnitz cel mai zelos dintre membrii grupului, erau înțeleși cu mine asupra tuturor

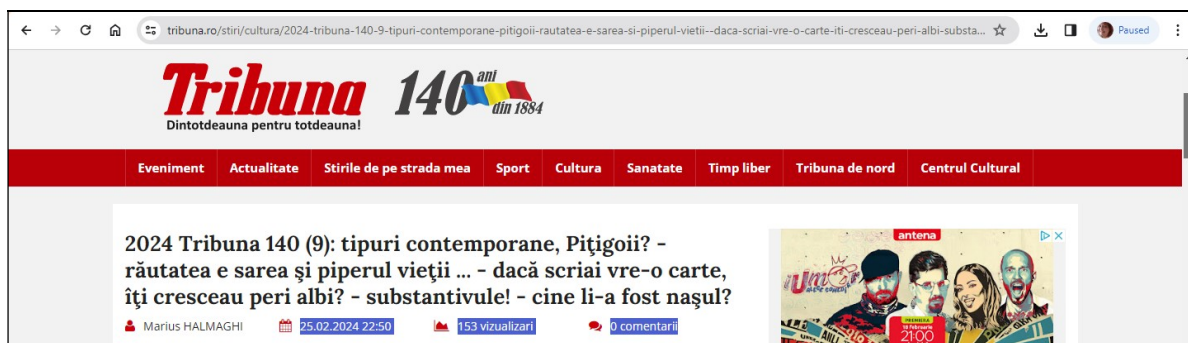
amănuntelor. Întrebarea încă nedeslegată era numai, cine creează mijloacele și cine spriginesce întreprinderea, când atât de mulți o combat. Ne-am pus dar' cu toții pe lucru, pentru-ca să facem încetul cu încetul ceea-ce deodată nu era cu puțință, contribuind cu puterile noastre pentru ridicarea așezămintelor create de Șaguna. „Vom lucra - ziceam - cu toții, ca să ridicăm „Tipografia Archidieceșană”, și să scoatem „Telegraful Român” nu de două-ori numai, ci deocamdată de trei, apoi de patru-ori pe săptămână și în cele din urmă, dacă vom fi străbătut, în toate zilele”. Da! - mai era însă la mijloc și Metropolitul Miron, care ține biblioteca rămasă de Șaguna bătută cu cuie, pentru-ca nu cumva să se folosească cineva de ea. și Metropolitul Miron, ca președinte al comisiunii tipografice, își bătea cuiele pretutindenea, unde cineva voia să înceapă vre-o lucrare. **Dacă scriai vre-o carte, îți cresceau peri albi mai înainte de a fi ajuns s' o vezi pusă sub tipar**; dacă scriai ceva în „Telegraful Român”, amăriai zilele dlui Nicolae Cristea, mult martirisatul redactor. Timp de câțiva ani am scris mult pentru „Telegraful Român”, abia s' a publicat însă ceva, fără-ca să fi fost chemat redactorul la raport. Tot astfel o pățiau și alții, încât era o adevărată cestiune de caritate creștinească, dacă mai e ori nu să scrii pentru „Telegraful Român” ceva potrivit cu sentimentul public al Românilor. Cu toate aceste s' a lucrat și mult s' a făcut. Luptându-se la tot pasul cu Metropolitul și cu toți cei ce fie din interes, fie din preocupățiune, fie din deosebire de convingeri îl ajutau, grupul din Sibiiu a mers mereu înainte. Când a văzut, că nu poate răzbi, s' a mulțumit să scoată foaia deocamdată numai de trei-ori pe săptămână; când a văzut, că prea mare este rezistența ce întâmpină ortografia fonetică, s' a mulțumit să publice „Foița Telegrafului Român”, drept adaus pre lângă foaie, cu ortografia fonetică mai de tranșițiune, ca cetitorii încetul cu încetul să se deprindă cu sidilele și cu celelalte semne de precisiune fonetică. Tot astdel în limbă ei au căutat să se apropie încetul cu încetul de frații noștri de preste Carpați, atât în ceea-ce privește cuvintele, cât și în formarea fraselor și în mersul ideilor, au reprodus mult din ziarele de preste Carpați și au luat drept modele de scriere românească pe Alexandri, Maiorescu, Hăjdeu, Odobescu, Eminescu și alți scriitori însămnțați de dincolo. Cu deosebire hotărâtoare au fost în lucrarea aceasta studiile publicate de dl Ioan Bechnitz în cestiunea ortografiei și „Călindarul Bunului Econom”, publicat de d-nii Dimitrie Comșa și Eugen Brote, care a pus pentru cele mai largi cercuri în practică principiile literare ale grupului, ceea-ce în „Telegraful Român” nu se putea decât cu multă greutate».

(va urma)

Marius HALMAGHI

Sursa online:

<https://www.tribuna.ro/stiri/cultura/2024-tribuna-140-9-tipuri-contemporane-pitigoii-rautatea-e-sarea-si-piperul-vietii--daca-scriai-vre-o-carte-iti-cresceau-peri-albi-substantivule-cine-li-a-fost-nasul-174486.html>

În: *Tribuna*, 25 februarie 2024